

DISTRIBUȚIA VENITURILOR ȘI POVARA FISCALĂ

Cristina G. BOROVINĂ (COJOCARU)

Cuprins

REZUMATUL LUCRĂRII	I
EXECUTIVE SUMMARY	II
MULȚUMIRI	III
INTRODUCERE	1
PARTEA I. STADIUL ACTUAL AL CUNOAȘTERII	13
1 Distribuția veniturilor	14
1.1 Inegalitate și polarizare socială	14
1.2 Echitatea	22
1.3 Teoria bunăstării	25
2 Politica fiscală	32
2.1 Echitatea fiscală	33
2.2 Funcțiile politicii fiscale	35
2.3 Principiile impunerii fiscale	36
2.4 Elementele definiției și clasificarea impozitelor	39
2.5 Eficiența politicii fiscale	41
2.6 Modificări legislative recente în materie de fiscalitate în România.	42
2.7 Uniunea Fiscală	45
2.8 Economia subterană și evaziunea fiscală	46
PARTEA A II-A. CERCETAREA PROPRIE	55
3 ANALIZA POLITICII FISCALE ÎN ROMÂNIA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ... ..	57
3.1 Factorii care influențează politica fiscală	57
3.1.1 Nivelul veniturilor	57
3.1.2 Structura taxelor și impozitelor	59
3.1.3 Gradul de conformare	61

3.2 Compararea evoluției veniturilor fiscale în România și în alte state mebre ale Uniunii Europene	62
3.3 Corelații dintre creșterea economică și sistemele de impozitare utilizate la nivelul Europei centrale și de est	66
4 PROFILUL POVERII FISCALE	69
4.1 Presiunea fiscală, puterea de cumpărare și disponibilitatea de a plăti impozitul....	69
4.2 Identificarea <i>profilului poverii fiscale</i> prin aplicarea unor sondaje de opinie în rândul contribuabililor	76
4.2.1 Povara fiscală	78
4.2.2 Utilitatea sistemelor de taxe și impozite.....	80
4.2.3 Reglementările în materie de fiscalitate	82
4.2.4 Costurile de reglementare	83
4.2.5 Percepția legată de măsura în care oamenii sunt în general dispuși să se conformeze cerințelor legate de plata taxelor și impozitelor.	86
4.2.6 Portițele de subterfugiu oferite de unele reglementări legislative	88
4.2.7 Indicele de conformarea fiscală.	89
4.2.8 Nivelul de integritate al contribuabililor. Indicele de integritate.	91
4.2.9 Costurile non conformării	92
4.2.10 Utilizarea serviciilor fiscale	92
4.2.11 Nivelul de cunoștințe și nevoia de informare și comunicare a contribuabililor.	93
4.2.12 Eficiența mijloacelor de colectare a taxelor.	96
4.2.13 Factorii determinanți ai comportamentului evazionist	97
4.2.14 Încrederea contribuabililor în instituțiile publice	98
4.2.15 Concluzii desprinse pe baza realizării sondajului	100
5 DISTRIBUȚIA VENITURILOR ȘI ROLUL POLITICII SOCIALE	106

5.1 Analiza comparativă a distribuției veniturilor în România și în alte state ale Uniunii Europene	106
5.2 Politica de protecție socială adoptată în alte state membre UE	109
5.3 Politica de protecție socială în România	111
5.4 Corelații dintre indicatorii distribuției veniturilor, indicatorii de dezvoltare umană, indicatorii privind nivelul sărăciei și indicele poverii fiscale	115
5.4.1 Indicatori de distribuție a veniturilor	115
5.4.2 Indicatori de sărăcie	120
5.4.3 Factori care influențează nivelul și dinamica sărăciei.	122
5.4.4 Sărăcia în rândul celor care muncesc	127
5.4.5 Un posibil model de analiză a sărăciei. Corelația indicelui de distribuției veniturilor cu cheltuielile sociale	130
6 CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	141
ANEXA 1 – TABELE ȘI FIGURI	157
ANEXA 2 - CHESTIONARUL PRIVIND PERCEPȚIA CONTRIBUABILILOR ASUPRA POLITICII FISCALE ȘI A MODULUI DE ADMINISTRARE FISCALĂ ÎN ROMÂNIA	171
REFERINȚE BIBLIOGRAFICE	179
LISTA ABREVIERI	186
LISTA TABELELOR	188
LISTA FIGURILOR	191

Cuvinte cheie: distribuția veniturilor, povara fiscală, inegalitatea veniturilor, echitate fiscală, cheltuieli sociale

SINTEZA LUCRĂRII

Problema distribuției veniturilor a fost abordată din mai multe perspective, cel mai adesea din perspectiva acumulării de capital privat de către doar o mână de oameni care ar conduce la crearea de intense inegalități sociale.

Obiectivul general al lucrării este identificarea relațiilor existente între creșterea și dezvoltarea economică, pe de o parte, și distribuția veniturilor și povara fiscală, pe de altă parte, în vederea formulării unor recomandări de măsuri fiscale și bugetare aplicabile României.

Pe direcția politicii fiscale, cercetarea de față indică faptul că există o relație inversă între creșterea economică și nivelul taxării. Pe direcția redistribuirii veniturilor rezultatul analizei dovedește că măsurile de reducere a inegalităților au efecte importante în combaterea sărăciei. Istoria recentă ne-a arătat că măsurile de austeritate luate în România în anii 2010 - 2013 nu numai că au descurajat consumul pentru a reduce deficitul public, dar au adâncit inegalitățile, afectând în special pe cei mai săraci.

Sondajul de opinie realizat în cadrul cercetării ne-a relevat faptul că principalul motor al conformării voluntare este moralitatea contribuabilului. Totodată s-a evidențiat o legătură strânsă între indicele de conformare fiscală și nivelul taxelor, vârstă, situația materială sau financiară a respondenților și teama de a fi prins.

Lucrarea de față ține cont atât de importanța unui nivel acceptabil de impozitare pentru investiții, dar oferă și soluții pentru îmbogățirea bugetului public și direcții de redistribuire, astfel încât politica de protecție socială să-și îndeplinească rolul ei principal, de combatere a sărăciei. Nu în ultimul rând, lucrarea explică fenomenul de distribuție a veniturilor și de echitate nu numai între clasele sociale de azi, dar și între generații. Echitatea este un termen care privește deopotrivă pe cei de ieri, de azi și de mâine și trebuie stabilită prin instrumente care să asigure echilibrul social, economic, financiar și uman.

Content

EXECUTIVE SUMMARY	I
EXECUTIVE SUMMARY	II
SPECIAL THANKS	III
INTRODUCTION	1
PART I. CURENT STATE OF KNOWLEDGE	13
1 Income distribution	14
1.1 Inequality and social polarization.....	14
1.2 Equity	22
1.3 Wellbeing theory	25
2 Tax policy.....	32
2.1 Fiscal equity	33
2.2 Functions of tax policy	35
2.3 Principles of tax policy	36
2.4 Main elements and tax clasification	39
2.5 Efficiency of tax policy	41
2.6 Recents legislative amendments in tax area in Romania.....	42
2.7 European Tax Union	45
2.8 Shadow economy and tax evasion E	46
PART II. OWN RESEARCH	55
3 ANALYSIS OF TAX POLICY IN ROMANIA AND IN EUROPEAN UNION	57
3.1 Factors influencing tax policy	57
3.1.1 Income level	57
3.1.2 Taxes structure	59
3.1.3 The degree of compliance	61

3.2	Comparisons of tax revenues in Romania and in other Member States of the European Union	62
3.3	The correlation between economic growth and tax systems used in the Central and Eastern Europe	66
4	TAX BURDEN PROFILE	69
4.1	Fiscal pressure, purchasing power and willingness to pay tax	69
4.2	Identifying the tax burden profile by applying a survey among taxpayers ...	76
4.2.1	Tax burden	78
4.2.2	Utility of the tax systems	80
4.2.3	Tax regulations.....	82
4.2.4	Administrative burden	83
4.2.5	The perception regarding the extent that people are generally willing to comply with the requirements relating to the payment of taxes	86
4.2.6	The subterfuge loopholes offered by some legislative regulations	88
4.2.7	Tax complying index.....	89
4.2.8	The level of integrity of the taxpayers. Integrity Index.	91
4.2.9	Costs for non-complying.....	92
4.2.10	Using tax services	92
4.2.11	Knowledge level and taxpayers' needs for information and communication.	93
4.2.12	Means of tax collection efficiency.	96
4.2.13	Determinants of escapist behavior	97
4.2.14	Taxpayers' trust in public institutions	98
4.2.15	Conclusions of the survey	100
5	INCOME DISTRIBUTION AND THE ROLE OF TAX POLICY	106
5.1	Comparative analysis of income distribution in Romania and other EU countries	106
5.2	Social protection policy adopted in other EU Member States	109

5.3	Social protection policy adopted in Romania.....	111
5.4	Correlations between income distribution indicators, human development indicators, poverty indicators and the tax burden index	115
5.4.1	Income distribution indicators	115
5.4.2	Poverty indicators.....	120
5.4.3	Factors affecting the level and dynamics of poverty.....	122
5.4.4	In work poverty	127
5.4.5	A possible model for poverty analysis. Correlation index of income distribution with social spending.....	130
6	CONCLSIONS AND RECOMMENDATIONS	141
	ANNEX 1 – TABLES AND FIGURES	157
	ANNEX 2 - SURVEY ON THE PERCEPTION OF TAXPAYERS ON FISCAL POLICY AND THE WAY OF TAX ADMINISTRATION IN ROMANIA	171
	BIBLIOGRAPHICAL REFERENCES	179
	ABREVIATIONS LIST.....	186
	TABLES LIST	188
	FIGURES LIST.....	191

Key words: income distribution, tax burden, income inequalities, tax equity, social spendings

EXECUTIVE SUMMARY

The issue of income distribution or redistribution has been tackled from several perspectives, most often from the perspective of the private capital accumulation by only a handful of people, which would lead to creating intense social inequalities.

The general aim of this work is to identify the existing relations between the economic growth and development, on the one hand, and the income distribution and tax burden, on the other hand, in order to express recommendations on tax and budgetary measures applicable to Romania.

On the fiscal policy side this research indicates that there is a reverse relation between the economic growth and the taxation level. On the income distribution side the results proves that inequalities reduction measures have important effects on fighting poverty. Recent history showed us that the austerity measures implemented in Romania between 2010-2013 have not only discouraged consumption in order to reduce the public deficit but have deepened inequalities.

The survey performed within the research has revealed the fact that the main motor of the voluntary compliance is the taxpayer's morality. We have also determined a close connection between the tax compliance index and the level of taxes, age, welfare or financial standards of the respondents and the fear of being caught.

This work takes into account both the importance of an acceptable taxation level for investments but also offers solutions for enriching the public budget and redistribution directions, so that the social protection policy would fulfil its main role, i.e. poverty prevention. Last but not least, this work explains the income distribution phenomenon and the equity phenomenon not only among today's social classes but also among generations. Equity is a term that regards both the yesterday's, today's and tomorrow's people, and must be set by means of instruments which would provide the social, economic, financial and human balance.